

Werkomschrijving behoud en herstel

Vlaamse Schuur Midden Donk 2 te Etten-Leur

Datum: 05-12-2023

III SCHOENMAKERS III

Colofon

Titel:	Werkomschrijving behoud en herstel Vlaamse schuur Midden Donk 2 te Etten-Leur
Opdrachtgever:	A. van Beek Midden Donk 2 4874 LL Etten-Leur
Architect:	Schoenmakers Molenzicht 2 4881 BW Zundert Tel: 076-5990340 www.schoenmakersarchitectuur.nl
Contactpersoon:	ing. Karlijn van der Rijk-Kuijsters karlijn@schoenmakers-ontwerp.nl
Projectnummer:	221380
Datum:	05-12-2023
Status:	Definitief

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	4
2.	Hoofdvorm	5
3.	Hoofddraagconstructie.....	6
4.	Dakconstructie	7
6.	Gevelconstructie	8
7.	Kozijnen, ramen en deuren	10
8.	Interieur.....	11

1. Inleiding

De navolgende werkomschrijving bevat de behoud en -herstelwerkzaamheden van de Vlaamse schuur aan de Midden Donk 2 te Etten-Leur. De Vlaamse schuur is op dit moment in gebruik als bijgebouw bij de woning op de locatie Midden Donk 2 te Etten-Leur. Om het gebouw te behouden voor de toekomst is het voornemen woonruimte in de schuur te realiseren. Dit rapport is opgesteld om de behoud- en herstelwerkzaamheden te beschrijven zonder dat de cultuurhistorische waarde verloren gaan. In figuur 1 is de luchtfoto aangegeven met daarop de locatie van de Vlaamse schuur. De schuur ligt mijn zijn lengte haaks op de Midden Donk.

Figuur 1 | luchtfoto locatie

2. Hoofdvorm

De schuur aan de Midden Donk is in de 18^e eeuw gebouwd en valt onder het schuurtype Vlaamse schuur. Kenmerkend aan deze schuren is de doorrit over de volledige lengte van de schuur. De doorrit, ook wel de langsdeel genoemd ligt tegen de linker gevel aan. De achterste deeldeuren zijn verwijderd en vervangen door metselwerk in betonsteen. In zowel de voor- als achtergevel liggen/lagen de deuren van de langsdeel terug ten opzichte van de gevel. Hierdoor konden er hogere deuren gecreëerd worden. De Vlaamse schuur heeft 5 traveeën en drie beuken, de deel, de middenbeuk en een zijbeuk

De buitenzijde van de schuur kenmerkend zich met name door het grote schilddak en de lage gepotdekselde en/of gemetselde gevels. De daken en gevels hebben weinig gevelopeningen en krijgen daardoor een gesloten karakter. Het dak van de schuur is geheel bedekt met pannen. Onder de pannen, tussen de sporen is riet aangebracht. Het interieur van de schuur bestaat uit een open ruimte. De vier eikenhouten gebinten zijn geheel zichtbaar en bestaan uit een anker- en dekbalkgebint.

Over het algemeen verkeerd de Vlaamse schuur in redelijke tot matige staat. In onderstaande afbeeldingen is de schuur weergegeven.

Figuur 2 | Straatbeeld voor- en linkerzijgevel

Figuur 3 | straatbeeld voor- en rechterzijgevel

Het voornemen is om woonruimte in de Vlaamse schuur te realiseren. Hiervoor moeten er aanpassingen gedaan worden. Het is van belang dat de karakteristieke kenmerken van de schuur hierbij niet verloren gaan. Uitgangspunten hierbij zijn:

- De deeldeuren in de achtergevel terug aanbrengen.
- De langsdeel gebruiken als open ruimte zodat de doorrit zichtbaar blijft.
- De open ruimte en maatvoering van de Vlaamse schuur moet in een deel van het gebouw beleefbaar blijven.
- Het aanbrengen van nieuwe daglichtopeningen tot een minimum beperken en op een manier aanbrengen zo dat het gesloten karakter van de Vlaamse schuur behouden blijft.
- Nieuwe wanden loshouden van de bestaande eikenhouten draagconstructie. Dit op een wijze dat de houten draagconstructie als geheel beleefbaar en zichtbaar blijft in het interieur.

3. Hoofddraagconstructie

De constructie van de Vlaamse schuur is een traditionele eikenhouten gebintconstructie. Hij bestaat uit 4 houten anker- en dekbalkgebinten. De kap bestaat uit een sporenkap, gedragen door vier houten schaarspanten. De spanten, gordingen en sporen zijn van naalddhout.

Figuur 4 | hoofddraagconstructie

Figuur 5 | Jaartal

De spant- en kapconstructie is van een redelijke kwaliteit. Bij de middelste 2 gebinten zijn de overstekende ankerbalken afgebroken. In het verleden zijn deze hersteld met een bovenliggende houten en stalen balk welke met stalen stroppen is verstevigd. De anker balken dienen gerestaureerd te worden. Toe te passen hout conform bestaande afmetingen en houtsoort. Deze onderdelen worden zo toegepast dat ze niet detoneren met de bestaande constructie. Verder worden de gebinten nauwkeurig nagelopen.

Verspreid over de schuur zijn de spanten, gordingen en sporen plaatselijk ingerot en aangetast door houtworm. De kapconstructie is enigszins vervormd waardoor enkele gevels bovenaan naar buiten wijken. De houtworm wordt bestreden door geen gespecialiseerd bedrijf. Vervolgens worden de slechte delen van de kapconstructie vervangen conform bestaande afmetingen en houtsoort. Deze onderdelen worden zo toegepast dat ze niet detoneren met de bestaande constructie. Tijdens de restauratie wordt de kapconstructie opnieuw gericht.

Nieuwe en te herstellen verbindingen worden bevestigd door middel van een authentieke pen en gat verbinding. Mocht deze verbinding niet toereikend zijn dan kan de verbinding gemaakt worden door middel van een door en door boutverbinding. De bout zelf zal verzonken aanbrengen, hierop een houten prop aanbrengen in de vorm van een authentieke houten pen geklemd en verlijmd.

De gebintstijlen staan in de huidige situatie op een betonnen poer. Door de gewicht toename van het dak (zie dakconstructie) zullen de poeren naar alle waarschijnlijkheid verstevigd moeten worden. De vloer zal ter plaatse van de gebintstijlen verwijderd worden. Op voldoende diepte en met voldoende afmetingen wordt een nieuwe verbrede betonpoer aangebracht. Op de betonpoer wordt vervolgens met metselwerk de poer verder opgemetseld. Het metselwerk zal opgetrokken worden uit stenen passend bij de tijd van de bouw van de schuur. Tijdens de verbouwing worden de gebintstijlen gestut.

In de huidige situatie is de schuur voorzien van een cementvloer. Deze vloer vertoont scheuren en is ongelijk, de vloer is ook niet geïsoleerd. Voor de gewenste nieuwe functie (wonen) van de schuur is het noodzakelijk om de buitenschil te isoleren. Dit om een energiezuinig en comfortabel binnenklimaat te creëren. Daarom wordt de oude vloer verwijderd en wordt er een nieuwe betonvloer aangebracht op deze zal een bouwfolie en isolatielaag aangebracht worden. De isolatielaag bestaat uit harde drukvaste isolatieplaten. Bovenop deze isolatie komt vervolgens de dekvloer met vloerverwarming.

4. Dakconstructie

Zoals in bij spant- en kapconstructie beschreven bestaat de kapconstructie uit een sporenkap. Tussen de sporen is riet aangebracht en de kap is gedekt met rode oud Hollandse dakpannen. De panbedekking is van een matige kwaliteit. Meerdere pannen en hoekkepervorsten zijn gebroken, beschadigd en geschilderd. De panlatten en het riet tussen de sporen zijn plaatselijk ingerot. De vernageling van de panlatten is ernstig verroest. De huidige buitenschil van de Vlaamse schuur is niet geïsoleerd. Voor de gewenste nieuwe functie (wonen) van de schuur is het noodzakelijk om de buitenschil te isoleren. Dit om een energiezuinig en comfortabel binnenklimaat te creëren.

De dakpannen worden afgehaald en later herlegd, slechte pannen worden vervangen conform de bestaande pannen. De kapconstructie wordt opnieuw gericht en hersteld. Om dit te kunnen doen wordt het riet verwijderd en de sporen worden gedemonteerd. Bij het opnieuw aanbrengen van de sporen worden slechte sporen vervangen conform de huidige houtmaten en houtsoort. Op de sporen worden vervolgens geïsoleerde dakplaten aangebracht. Vervolgens worden er nieuwe panlatten aangebracht en de bestaande pannen. Het dakpakket zal door de isolatie in zijn totaliteit dikker worden, ongeveer 20 cm. De dakhelling en zeeg in het dakvlak zal gelijk blijven aan het bestaande dakvlak.

Om voor de nieuwe functie voldoende daglicht in de verblijfruimtes te creëren zullen enkele dakramen aangebracht worden. Het is van belang dat dit tot een minimum beperkt zal worden. De dakramen rechthoekig uitvoeren, bij voorkeur op zijde welke niet vanaf de straatzijde zichtbaar zijn. Bij plaatsing van de dakramen rekening houden met de constructie van de Vlaamse schuur, bijvoorbeeld dakramen plaatsen symmetrisch tussen twee gebinten.

6. Gevelconstructie

De gevels zijn deels in metselwerk en deels in hout met een gemetselde plint uitgevoerd. Het metselwerk is uitgevoerd in een rode steen in kruisverband met platvol voegwerk. In de rechterzijgevel zijn oude varkensdeurtjes dichtgemetseld. De oude deuropening in de achtergevel is dichtgezet met betonsteen. De houtengevels bestaand deels uit potdekseldelen en deels uit rabatdelen. De huidige buitenschil van de Vlaamse schuur is niet geïsoleerd. Voor de gewenste nieuwe functie (wonen) van de schuur is het noodzakelijk om de buitenschil te isoleren. Dit om een energiezuinig en comfortabel binnenklimaat te creëren.

Figuur 6 | Voorgevel

Figuur 7 | Rechterzijgevel

Figuur 8 | Achtergevel

Figuur 9 | Linkerzijgevel

Het metselwerk in de rechterzijgevel en de plint onder de houten gevels is van een redelijke kwaliteit, de achtergevel is van slechte kwaliteit. De gevels vertonen enkele zetscheuren en het voegwerk is slecht. De achtergevel wijkt bovenaan circa 20 cm uit. Het voegwerk wordt volledig vervangen als bestaand. Het metselwerk waar nodig scheuren herstellen en ingemetseld ankerwerk ontroesten en behandelen. De achtergevel wordt gedeeltelijk opnieuw opgemetseld. Stenen zo veel mogelijke hergebruiken, nieuw aan te brengen stenen conform kleur, afmetingen en materiaal bestaand. De fundering onder de gevels nalopen en waar nodig herstellen en/of verbeteren. De gemetselde gevels en plint zijn niet geïsoleerd. Aan de binnenzijde worden geïsoleerde houtskeletbouw voorzetwanden aangebracht. De wanden worden afgewerkt naar wens van de opdrachtgever.

De houten gevels, de voor- en linkerzijgevel, zijn van een matige kwaliteit. De wandschoren, rabat- en potdekseldelen zijn plaatselijk ingerot en beschadigd. De linkerzijgevel wijkt bovenaan circa 30 cm naar buiten. Voor het herstel worden alle houten geveldelen vervangen door nieuwe potdekseldelen. Het stijl- en regelwerk

van de wandconstructie opnieuw richten en waar nodig herstellen conform bestaand. Op het stijl- en regelwerk een dampopen waterkerende folie aanbrengen tussen de houten stijlen en de potdekseldelen. Vervolgens wordt de ruimte tussen de stijlen opgevuld met een zachte isolatie. Vanuit de binnenzijde worden de stijlen voorzien van een dampdichte folie. De wanden worden vervolgens afgewerkt naar wens van de opdrachtgever.

7. Kozijnen, ramen en deuren

De gevels zijn voorzien van diverse gevelopeningen en bestaan uit opgeklampte houten (dubbele) deuren en betonnen/houten raamopeningen. De raamopeningen zijn van een redelijke kwaliteit, de houten opgeklampte deuren zijn matig van kwaliteit. Deze zijn plaatselijk ingerot en beschadigd. De grote deeldeuren zijn uitgezakt, zwak en klemmen op de cementvloer.

Voor de nieuwe functie (wonen) van de schuur is het wenselijk meer daglicht binnen te creëren. Hiervoor worden zoveel mogelijk de bestaande gevelopeningen gebruikt, bij voorkeur terugliggend. Nieuwe houten kozijnen zonder raamverdeling worden geplaatst achter de bestaande deuropeningen. De bestaande opgeklampte deuren zullen dan vervolgens in vaanstand worden gezet. De deeldeuren in de achtergevel worden terug aangebracht, het metselwerk wordt hier verwijderd. Het aanbrengen van nieuwe gevelopening tot een minimum beperken zodat het gesloten karakter van de Vlaamse schuur beleefbaar blijft. Verblijfsruimtes waar daglicht gewenst is zo positioneren dat ze gebruik kunnen maken van bestaande gevel openingen.

Het advies is om noodzakelijke nieuwe gevelopeningen zo vorm te geven dat ze zo veel mogelijk weg vallen. Bijvoorbeeld door het raamkozijn een grote negge te geven en hier voorlangs horizontale houten lamellen te plaatsen welke in vorm, kleur en afmetingen overeen komen met de potdekseldelen. Op deze manier zijn de nieuwe gevelopeningen ondergeschikt aan de bestaande gevelopeningen.

Bestaande houten deuren worden zoveel mogelijk hergebruikt en zo nodig (gedeeltelijk) vervangen conform bestaand. Bestaand hang- en sluitwerk wordt gereinigd, gestraald, eventueel gerepareerd en opnieuw gespoten in de huidige kleur.

8. Interieur

Het interieur van de Vlaamse schuur bestaat uit een open ruimte, de aanblik van het interieur wordt vooral bepaald door de houten draagconstructie. De bestaande houten draagconstructie blijft volledig gehandhaafd en de balken zullen zichtbaar blijven in de nieuw te realiseren woning. De indeling voor de woning dient op een manier gerealiseerd te worden dat het karakter van de schuur goed zichtbaar en behouden blijft. Nieuwe wanden 'los' van de bestaande houten constructie plaatsen, zo dat kolommen en balken vrij blijven.

Door de langsdeur konden karren door de schuur heen rijden. Voor de beleving van het historische karakter is het van belang dat de deur zichtbaar blijft in de schuur. Deze ruimte dient dan ook voor het zicht vrij te blijven.